

ských) a obchodních, pokud se týče vrchních zemských soudů a jde tedy o předpis zvláštní, výjimečný, který nelze vykládati extensivně, nutno dovozovati, že v rozepřích, které nespádají pod ustanovení §§ 50 odstavec první a 51, čís. 1 až 3 j. n., jednají a rozhodují krajští (zemští) a obchodní, pokud se týče vrchní zemští soudové, i když předmět sporu 2.500 K nepřevyšuje, v senátech dle § 7, odstavec první a druhý a § 8, odstavec první, věta první j. n. normálně složených. K záležitostem těmito nenáleží, pokud jde o příslušnost soudů (senátů) obchodních, jen rozepře uvedené v § 51 čís. 4 a 5 j. n., řízení o živnostenských odvoláních, o zmatečnických stížnostech dle čl. XXIII. uvoz. zák. k c. ř. s. a o žalobách o bezúčinnost nálezů rozhodčích soudů dle čl. XXV. téhož uvoz. zák., nýbrž i rozepře o náhradu požadovanou na základě zákona ze dne 5. března 1869 čís. 27 ř. z. o ručení železnic, jež podle § 3 zmíněného zákona (čl. IV. čís. 2 uvoz. zák. k c. ř. s.) náleží sice výlučně před soudy (senáty) obchodní, v § 7 a) j. n. však uvedeny nejsou. Poněvadž v tomto případě jedná se o takovou rozepři, ve stolici první však jednal a rozhodoval o ní samo-soudce, v druhé stolici pak senát pouze tříčlenný, jsou rozsudky obou těchto soudů, jakož i řízení jim předcházející, zmatečnými podle § 477 čís. 2 c. ř. s., protože soud nalézací nebyl obsazen, jak zákon předpisuje. Slušelo se proto, když jde o zmatečnost jak obou rozsudků, tak i řízení jim předcházejícího, jež zůstala až dosud nepovšimnuta a k níž nutno hleděti dle §§ 494 a 514 c. ř. s. z povinnosti úřední, i když nebyla žádnou ze stran vytýkána, rozhodnouti dle § 510, odst. 2 c. ř. s., jak svrchu uvedeno.

Čís. 341.

»Nákladem« ve smyslu § 1042 obč. zák. jest všeliké ztenčení majetku, tudíž nejen zmenšení aktiv hotovým výdajem, nýbrž i zveličení pasiv podstoupením závazku. Očekávání náhrady lze v pochybnosti předpokládati. Důkaz opaku náleží odpůrci.

Kdo, očekává náhradu, hradil náklady, stanovené § 167 obč. zák., může přímo na otci nemanželského dítěte domáhati se náhrady.

Mluvě v § 167 obč. zák. o náhradě nemíní zákon, že hraditi výlohy, tam označené, bylo by primární povinností matky a závazek nemanželského otce byl závazkem sekundárním.

(Rozh. ze dne 18. prosince 1919, Rv I 559/19.)

Marie A-ová porodila dne 26. února 1919 mimomanželské děcko, jež několik neděl po porodu zemřelo. Náklady slehnutí jakož i výživy děčka a nemanželské matky, osoby zcela nemajetné, a konečně útraty pohřební podnikla matka mimomanželské matky, dílem tak, že potřebné věci za hotově zaplacených 80 K koupila, dílem tak, že, čeho bylo třeba, na svůj úvěr zjednala. Domáhala se proto, opírajíc se o ustanovení § 1042 obč. zák., náhrady řečených výloh na otci nemanželského dítěte. První stolice žalobu zamítla, poněvadž ohledně výdajů, spočívajících v nákupu věcí na úvěr, nelze říci, že by tyto výdaje byly žalobkyní již učiněny, a poněvadž žalobkyně neprokázala, že by 80 K byla vynaložila, očekáva-

jíc jich náhradu od otce dítěte. — O d v o l a c í s o u d přisoudil žalobkyni 80 K; ostatek však rozsudek první stolice potvrdil s tím, že v tomto směru zamítá se žaloba jen pro tentokráte, vycházející v podstatě z těchto úvah: Peněz 80 K žalobkyně hotově za potřebné věci zaplatila. Dokázati, že tento výdaj podnikla v naději, že bude jí otcem nahrazen, není věci žalobkyně, nýbrž bylo by na žalovaném, by dokázal, že žalobkyně neměla úmyslu zavázati výdajem žalobce k náhradě. Vždyť úmysl darovací nelze předpokládati. Pokud však žalobkyně nakoupila potřebné věci na úvěr, neučinila dosud nižádného nákladu, nedala dosud ničeho ze svého majetku. Poněvadž však není vyloučeno, že žalobkyně bude snad nucena, by zaplatila věci, na úvěr zakoupené a takto za žalobce náklad vynaložila, slušelo se zamítnouti žalobu jen pro tentokráte.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou předchozích stolic a odkázal spor na soud první stolice, by věc znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Obě strany procesní odporují rozsudku odvolacího soudu pro nesprávné právní posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), žalovaný pak též pro podstatný odpor se spisy první stolice (§ 503 čís. 3 c. ř. s.). Nesprávný právní posudek věci spatřuje žalobkyně v tom, že rozsudek v odpor vzatý podobně jako již rozsudek první stolice, vykládá mylně pojem »nákladu — Aufwand«, obsažený v § 1042 obč. zák., omezuje použití tohoto zákonného předpisu na případy skutečného, h o t o v é h o výdaje s vyloučením případů, kdy opatřeny byly s hlediska tohoto paragrafu věci potřebné toliko ú v ě r e m, a stěžuje si, že v důsledku tohoto nesprávného názoru přisouzena jí byla rozsudkem odvolacím ze žalované sumy toliko částka 80 K, jí hotově vydaná, kdežto s o s t a t k e m byla na ten čas zamítnuta, poněvadž dle zjištění peněz těchto dosud nezaplatila. Tato výtku jest oprávněna. Zákon sám na uvedeném místě mezi výdajem hotovým a pouhým slibem zaplacení výslovně nerozeznává. Práví jen, že kdo učiní za někoho, jenž by k tomu sám podle zákona byl povinen, nějaký náklad, má právo žádati ná h r a d u. Nahraditi možno něco, co tu bylo, ale čeho už není. V daném případě část jmění. Předpokládá tu tedy zákon zmenšení jmění. To však nastati může nejen hotovou výplatou, nýbrž i podstoupením závazku, neboť i dluh stlačuje majetkovou mohoucnost dlužníka a snižuje tedy jeho jmění. Rozumí se tudíž v § 1042 obč. zák. nákladem každé zmenšení jmění, ať již nastalo hotovým výdajem nebo pouhým závazkem. Zmíněný názor nižších stolic přičítá se proto zákonu a uvedená část žaloby neměla toliko z toho důvodu, že žalobkyně neučinila příslušných nákladů hotově, býti zamítána, byť i na ten čas, jsou-li jen jinak nároky její oprávněny. V tom směru žalobkyně, která jest matkou nemanželské matky, tvrdí v žalobě, že nemanželská matka byla v čas slehnutí úplně nemanjetna, že žalovaný, jehož prý dlužno pokládati za nemanželského otce, se o náhradu potřebných nákladů nestaral a že tedy žalobkyně sama, vydávajíc se peníze od cizích lidí, sehnala a vynaložila na nákladech slehnutí, výživy matky i dítěte, jeho vybavení a pohřbení částky, jež blíže uvádí. Domáhá se tedy ve smyslu cit. § 1042 obč. zák. náhrady nákladů, které by žalovaný, je-li nemanželským otcem, byl dle zákona, a to dle

§ 166 a 167 obč. zák. povinen učiniti. O všech těchto svých tvrzeních nabídla žalobkyně důkazy, ty byly však vlivem uvedeného mylného posouzení právního jako nerozhodné soudem zamítnuty, takže oprávněnost nároků jejich posouditi a ve věci samé rozhodnouti, na ten čas není možno. Zejména není dosud jasno, dlužno-li žalovaného skutečně pokládati za manželského otce, kolik žalobkyně vynaložila a jsou-li náklady tyto skutečně povahy v §§ 166 a 167 obč. zák. vytčené a vynaložila-li je vůbec, t. j. podstoupila-li dle tvrzeného stavu věci závazky ty skutečně sama, t. j. na vlastní vrub, neboť jinak by nešlo o náklady její. Již v této souvislosti třeba poukázati na to, že žalobkyně částku 80 K, která jí rozsudkem, v této části se strany žalovaného v odpor vzatým, byla přisouzena, žádá za obstarávání, praní prádla a pod., ale že z této neurčité a všeobecné mluvy nelze ani bezpečně usouditi, o jaké určité náklady jde a možno-li je s hlediska §§ 166 nebo 167 obč. zák. posuzovati. Žalovaný spatřuje se své strany nesprávné právní posouzení věci v tom, že odvolací soud vůbec uznává a připouští přímý závazek nemanželského otce k náhradě podobných nákladů vůči osobě třetí, od nemanželské matky rozdílné, neboť prý tato osoba třetí, v daném případě žalobkyně, může dle § 1042 obč. zák. vymáhati náhradu svých nákladů toliko na nemanželské matce, své dceři, ne však na žalovaném jakožto domnělém nemanželském otci. Dle § 1042 obč. zák. totiž žádati prý lze jen náhradu nákladů, jež by někdo jiný sám podle zákona musil učiniti. Náklady, v § 167 obč. zák. vypočtené, jest však nemanželský otec povinen nemanželské matce toliko nahraditi. Z toho prý plyne, že primární povinnost jich úhrady má nemanželská matka, a jest prý proto též jen ona osobou, k jich náhradě třetímu dle § 1042 obč. zák. zavázanou. Než nehledíc ani k tomu, že část zažalovaných nákladů jakožto nákladů na výživu nemanželského dítěte spadá pod hledisko § 166 obč. zák., kde povinnost nemanželského otce k jich úhradě jest dle výslovného znění zákona povinností ve smyslu vývodů dovolatelových jistě primerní, nestanoví přece § 167 obč. zák. pro nemanželskou matku nějaké povinnosti, by nešla náklady tam uvedené (už proto ne, že běží většinou o vlastní potřeby matčiny a k výdajům na vlastní potřeby soukromé zákony nikoho nenutí), nýbrž upravuje prostě jen faktum, že takové náklady učinila, a připíná na ně povinnost nemanželského otce k náhradě. Mluví-li zákon v § 167 obč. zák. o »náhradě«, nechce tím říci, že by dotyčný závazek nemanželského otce byl závazkem odvozeným, nepřímým, sekundérním, jak se ostatně podává z § 168 obč. zák., dle něhož jest nemanželský otec po případě povinen patřičný náklad předem, ještě před porodem složiti. Argumentace žalovaného není proto správná a dle § 1042 obč. zák. záleží toliko na tom, že někdo jest podle zákona povinen k jistým nákladům, bez rozdílu, je-li tento závazek primerní nebo nepřímý ve smyslu vývodů dovolatelových. Pokud dovolatel brojí proti rozsudku odvolacímu, že pokládá pro vznik nároku dle § 1042 obč. zák. za dostatečno, učinila-li žalobkyně náklady ony očekávajíc náhradu od žalovaného jakožto nemanželského otce čili měla-li animus obligandi, a že důkaz opaku ukládá žalovanému, stačí poukázati na správné vývody rozsudku v odpor vzatého.